

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudce JUDr. Ivo Pospíšila a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **J. J.**, zastoupen JUDr. Ivou Kuckirovou, advokátkou se sídlem Bašty 413/2, Brno, proti žalovanému: **Katastrální úřad pro Pardubický kraj**, se sídlem Čechovo nábřeží 1791, Pardubice, týkající se žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 15. 8. 2019, č. j. 52 A 142/2018 - 31,

t a k t o :

- I. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 15. 8. 2019, č. j. 52 A 142/2018 - 31, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Ivě Kuckirové, advokátce se sídlem Bašty 413/2, Brno, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **6.800 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Dne 5. 1. 2017 podal žalobce u žalovaného žádost o výmaz poznámky omezení převodu nemovitosti (pozemku p. č. X a p. č. st. X v k. ú. P.), zapsané na základě § 58 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „starý občanský zákoník“), ve znění do 31. 12. 1991. Tímto institutem byl zajištěn dluh žalobce vůči jeho bývalému zaměstnavateli Továrně mlýnských strojů, n. p., vzniklý v roce 1971 z titulu stabilizační půjčky na úpravu nemovitosti ve výši 20.000 Kčs. Žalobce uvedl, že bývalý zaměstnavatel již dávno neexistuje a k výmazu dosud nedošlo, protože se na to zapomělo a dosud to nikomu nevadilo. Žalovaný písemností doručenou dne 23. 1. 2017 žalobci sdělil, že aby bylo možné provést výmaz poznámky, je třeba ve smyslu § 66 odst. 1 písm. b) vyhlášky 357/2013 Sb., katastrální vyhlášky (dále jen „katastrální vyhláška“), doložit potvrzení o zániku práva vydané osobou, v jejíž prospěch je zaniklé právo dosud zapsáno. Žalovanému je

zřejmé, že oprávněný z poznámky již neexistuje, nicméně v úvahu by přicházelo obnovení zápisu právnické osoby dle § 209 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“), a jmenování likvidátora, který by zánik práva mohl potvrdit. Žádost žalobce za této situace proto žalovaný považoval za bezpředmětnou. Ke stížnosti žalobce žalovaný upřesnil, že dle dohody měla být žalobci po 10 letech trvání pracovního poměru prominuta část půjčky ve výši 18.400 Kčs. K prominutí celé půjčky tak nemohlo dojít pouze uplynutím času.

[2] Dne 15. 9. 2017 žalobce podal u žalovaného ve věci shora uvedeného omezení převodu nemovitosti návrh na jeho výmaz vkladem. Tento návrh žalovaný rozhodnutím ze dne 28. 2. 2018 zamítl, neboť omezení převodu nemovitosti nemá věcně právní povahu a je proto evidováno pouze poznámkou. Výmaz vkladem tudíž nelze provést.

[3] Dne 9. 11. 2018 žalobce znovu požádal žalovaného o výmaz omezení převodu nemovitosti. Žalovaný mu písemností ze dne 14. 11. 2018 sdělil, že na svém dosavadním stanovisku trvá.

[4] Dne 19. 11. 2018 podal žalobce u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích (dále jen „krajský soud“) žalobu, kterou se domáhal, aby krajský soud uložil žalovanému povinnost provést výmaz omezení převodu shora uvedených nemovitostí.

[5] Krajský soud napadeným usnesením žalobu odmítl pro opožděnost. Konstatoval, že dle § 84 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), musí být žaloba na ochranu před nezákonným zásahem podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce o zásahu dozvěděl, nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo. Dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 13. 10. 2015, č. j. 7 As 107/2014 - 53, č. 3334/2016 Sb. NSS, neprovedení zápisu do katastru nemovitostí není trvajícím nezákonným zásahem a subjektivní lhůta k podání žaloby běží ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o neprovedení zápisu, přičemž opakované návrhy téhož obsahu nemohou vyvolat nový běh lhůty. Dne 23. 1. 2017 se žalobce od žalovaného prokazatelně dozvěděl, že výmaz omezení převodu nemovitosti nebude proveden. Již od tohoto dne běžela žalobci subjektivní dvouměsíční lhůta k podání žaloby. Žalobce se poté opakovaně obracel na žalovaného, Český úřad zeměměřický a katastrální nebo Veřejného ochránce práv s různými stížnostmi a podáními. Zde však pouze opakoval svá skutková tvrzení a nepředložil žádné nové skutečnosti, k založení nového běhu lhůty k podání žaloby proto nemohlo dojít.

[6] Krajský soud se vyjádřil také k věcné podstatě sporu. Shrnul, že omezení převodu nemovitosti dle § 58 starého občanského zákoníku je obligačním zajištěním pohledávky, které vzniklo okamžikem registrace státním notářstvím. Podle § 61 starého občanského zákoníku omezení převodu nemovitosti zaniká zánikem pohledávky nebo jejím promlčením. Při výmazu tohoto práva je třeba postupovat přiměřeně jako při výmazu poznámky, přičemž dle § 26 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), se pro zápis a výmaz poznámky použijí přiměřeně ustanovení o zápisu a výmazu záznamem. Starý občanský zákoník výslovně nestanovil listinu, která by měla prokazovat zánik omezení převodu nemovitosti. Dle § 66 odst. 1 katastrální vyhlášky přitom platí, že v případech, kdy zákon stanoví, že právo zapisované do katastru vzniká, mění se nebo zaniká na základě určité právní skutečnosti nezávisle na zápisu do katastru, anebo se promlčuje, ale nestanoví listinu, na jejímž základě se tato změna zapíše do katastru, ani listinu, která tuto změnu potvrzuje, nebo listinu, na jejímž základě k takové změně dochází, případně pro tuto listinu nestanoví náležitosti potřebné pro zápis do katastru, lze provést zápis do katastru na základě a) souhlasného prohlášení o vzniku, změně nebo zániku práva učiněného osobou, jejíž právo zapsané dosud v katastru zaniklo nebo se omezilo, a osobou, jejíž právo vzniklo nebo se rozšířilo (dále jen „souhlasné prohlášení“), nebo b) potvrzení o zániku

nebo promlčení práva zapsaného dosud v katastru vydaného osobou, v jejíž prospěch je zaniklé nebo promlčené právo dosud v katastru zapsáno (dále jen „potvrzení o zániku práva“). Nutnost doložení listinou se proto vztahuje i na případ, kdy omezení převodu nemovitosti zaniklo v důsledku promlčení podle § 61 starého občanského zákoníku.

[7] Ve věci žalobce však není vůbec jisté, zda omezení převodu nemovitosti zaniklo až jeho promlčením, či zda zaniklo zánikem zajištěné pohledávky, neboť žalobce neuvedl bližší okolnosti o případném vrácení návratové částky Státní spořitelnou jeho zaměstnavateli.

[8] Nad rámec nutného odůvodnění krajský soud ve shodě s žalovaným a rovněž ve shodě s Veřejným ochráncem práv uvedl, že je na žalobci, aby zvážil z právního hlediska obecně akceptovatelné řešení vyvoláním řízení podle § 209 občanského zákoníku, jak mu žalovaný již v roce 2017 doporučil.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[9] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností. Namítá, že žalovaný měl dostatek času od 5. 1. 2017 dát věc do pořádku, místo toho však vrátil stěžovateli žádost zpět jako bezpředmětnou. Žaloba nemohla být dle stěžovatele podána opožděně, neboť nezákonný zásah stále trvá. Zásahem je v nynějším případě existence poznámky, která omezuje převod stěžovatelovy nemovitosti, nikoliv pouze neprovedení výmazu na základě žádosti ze dne 5. 1. 2017. I sám krajský soud uvádí, že tvrzený zásah spočívá v tom, že žalovaný odmítá výmaz provést. Stěžovatel je formalistickým výkladem krajského soudu nucen s nejistým výsledkem usilovat o „obnovu“ několika společností za dobu cca 50 let. Stěžovatel krom zrušení napadeného usnesení žádá, aby Nejvyšší správní soud nařídil žalovanému požadovaný výmaz provést. Stěžovatel dále dodává, že návratová částka 1.600 Kčs měla být vrácena přímo Státní spořitelnou zaměstnavateli do 3 let od poskytnutí půjčky, tedy do 2. 3. 1974. Přesný termín návratu ani dokumentaci však již nelze doložit.

[10] Žalovaný se ve svém vyjádření ztotožňuje s výkladem krajského soudu ohledně běhu lhůty pro podání zásahové žaloby. Neprovedení zápisu není trvajícím zásahem, jak konstatoval rozšířený senát v usnesení ze dne ze dne 13. 10. 2015, č. j. 7 As 107/2014 – 53, č. 3334/2016 Sb. NSS. Věcnou stránkou žaloby se krajský soud zabýval nad rámec důvodů rozhodnutí a jeho závěry korespondují s postupem žalovaného i vyjádřením všech orgánů, na které se stěžovatel obrátil (Český úřad zeměměřický a katastrální, Veřejný ochránce práv atd.). Žádost o výmaz poznámky je třeba doložit listinou vydanou osobou, v jejíž prospěch je zaniklé právo doposud zapsáno. Předmětný zápis existuje již 44 let, oprávněný z daného omezení definitivně zanikl až v roce 2012. Skutečnost, že stěžovatel po dobu 37 let nezískal od oprávněného příslušné potvrzení, nelze přičítat k tíži žalovanému.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[12] Po posouzení obsahu kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[13] Soud se nejprve zabýval stěžejní otázkou včasnosti podané zásahové žaloby. Podle § 84 odst. 1 a 2 s. ř. s. *žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo. Zmeškání lhůty nelze prominout.* Zásahovou žalobu je tedy možné podat před uplynutím subjektivní dvouměsíční lhůty, nejpozději však před uplynutím objektivní lhůty dvou let od doby, kdy k zásahu došlo. Účelem časového ohraničení možnosti využít soudní ochrany je zejména zájem na nastolení právní jistoty nejen pro účastníky konkrétního právního vztahu, ale i pro všechny ostatní.

[14] Jak uvedl Ústavní soud v nálezu ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 635/18, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s. je důležité rozlišovat různé typy zásahů a zohledňovat specifika tzv. trvajících zásahů. U trvajících zásahů nemůže objektivní ani subjektivní lhůta k podání žaloby uplynout, dokud namítaný zásah trvá, resp. každý den trvání takového zásahu počíná tato lhůta běžet znovu od počátku. Při hodnocení povahy zásahu musí soud vycházet z objektivních skutečností a musí na jejich základě vyhodnotit, jakou povahu zásah má.

[15] Rozšířený senát se již v minulosti zabýval povahou zásahu, který spočívá ze strany katastrálního úřadu v provedení či naopak neprovedení záznamu v katastru nemovitostí (usnesení ze dne 13. 10. 2015, č. j. 7 As 107/2014 - 53, č. 3334/2016 Sb. NSS). Dospěl k závěru, že zásahem je faktický úkon: buď pozitivní, tj. provedení záznamu, nebo negativní (neprovedení záznamu a vrácení listin s případným sdělením důvodů) anebo absolutní nečinnost katastrálního úřadu. Tento zásah dle rozšířeného senátu není trvajícím zásahem, nýbrž zásahem jednorázovým, třebaže jeho účinky mohou v čase trvat. Počátek běhu subjektivní lhůty k podání žaloby se odvíjí od okamžiku, kdy se žalobce dozvěděl, že k zásahu došlo, tj. byl zpraven o tom, že záznam nebyl proveden, a byly mu vráceny předložené listiny (včetně sdělení důvodů, z jakých se tak stalo). Uvedené závěry se vztahují k provedení zápisu záznamem, nicméně zápis poznámkou je pro účely určení lhůty k podání žaloby svou povahou obdobný. Závěry rozšířeného senátu potvrdil Nejvyšší správní soud i po vydání odkazovaného nálezu Ústavního soudu (srov. rozsudky ze dne 4. 4. 2019, č. j. 9 As 351/2018 - 22, nebo ze dne 25. 4. 2019, č. j. 9 As 83/2019 – 35).

[16] Rozšířený senát zdůraznil zejména princip právní jistoty. Od případně nesprávného provedení faktického (pozitivního) úkonu nebo naopak od jeho neprovedení dochází k důsledkům zasahujícím právní sféru dotčené osoby. Provedením nebo neprovedením záznamu však mohou být zároveň dotčeni všichni, kteří vycházejí v dobré víře ze zápisu v katastru, či ze závaznosti konkrétně vymezených údajů v katastru pro právní jednání. Obecně se tedy nejeví vhodným umožnit dotčeným subjektům údaje v katastru zpochybnit v podstatě kdykoliv po neomezenou dobu.

[17] Zároveň je ovšem třeba umožnit určitý dialog mezi navrhovatelem a katastrálním úřadem v tom smyslu, aby měl navrhovatel na vytýkané nedostatky návrhu možnost reagovat. To může učinit zejména tím, že tvrzené skutečnosti doloží novými podklady nebo uplatní zcela nové skutečnosti rozhodné pro posouzení návrhu. Z tohoto důvodu rozšířený senát v citovaném usnesení zároveň konstatoval, že podá-li dotčená osoba návrh na provedení záznamu znovu, např. po odstranění vad listin, původně vrácených, je další neprovedení záznamu jedinečným negativním úkonem, samostatným zásahem. Zde totiž nejde o obsahově shodný návrh, proto je nutné chápat zásahy sice jako jednorázové, ale současně opakující se. Neopakuje se totiž (obsahově) tentýž zásah, předmětem případného soudního sporu nejsou tytéž sporné skutečnosti, resp. důvody odepření zápisu záznamem.

[18] V nynější věci kasační soud ze správního spisu ověřil, že první žádost o výmaz sporné poznámky podal stěžovatel dne 5. 1. 2017. Žalovaný stěžovateli sdělil, že pro provedení výmazu je třeba doložit listiny dle § 66 katastrální vyhlášky, a pokud oprávněný z poznámky již neexistuje, navrhl stěžovateli vyvolat postup dle § 209 občanského zákoníku. Žádost stěžovatele proto vyhodnotil jako bezpředmětnou a předložené listiny mu vrátil. Ze spisu není možné zjistit, které listiny stěžovatel k první žádosti předložil. Je zřejmé pouze to, že žalovaný měl k dispozici smlouvu o půjčce ze dne 2. 3. 1971, na základě níž byla sporná poznámka do katastru zanesena.

[19] Stěžovatel se proti postupu žalovaného bránil stížností, která byla vyřízena přípisem ze dne 21. 3. 2017. V reakci na stížnost žalovaný zjišťoval další právní osud původního zaměstnavatele žalobce, národního podniku Továrny mlýnských strojů. Pro věc je podstatné, že žalovaný zjistil, že usnesením insolvenčního soudu ze dne 9. 3. 1999 byl na majetek právního nástupce uvedeného podniku prohlášen konkurz, který byl zrušen usnesením téhož soudu ze dne 3. 9. 2010 pro splnění rozvrhového usnesení. Následně byla nástupnická společnost vymazána z obchodního rejstříku.

[20] Stěžovatel se poté domáhal ochrany u veřejného ochránce práv. Kromě toho se snažil dosáhnout výmazu poznámky u žalovaného jinými procesními prostředky – dne 15. 9. 2017 podal návrh na výmaz omezení převodu nemovitosti vkladem. K tomuto návrhu připojil výstupní list, dle kterého byly všechny jeho závazky k zaměstnavateli při skončení pracovního poměru dne 30. 4. 1989 vyrovnány. Stejnou skutečnost dokládá čestným prohlášením.

[21] Konečně dne 9. 11. 2018 stěžovatel opětovně požádal o výmaz poznámky omezení převodu nemovitosti a upozornil na skutečnost, že zánikem pohledávky nebo jejím promlčením omezení převodu nemovitosti zaniká. Dne 19. 11. 2018 podal stěžovatel žalobu. Není sporu o tom, že stěžovatel podal žalobu v objektivní lhůtě dle § 84 s. ř. s. Pro posouzení její včasnosti z pohledu dodržení subjektivní lhůty je třeba určit, zda se počátek lhůty odvíjí od podání žádosti ze dne 9. 11. 2018 nebo již od podání žádosti ze dne 5. 1. 2017. V tomto směru je potom rozhodné, do jaké míry jsou obě žádosti shodné z hlediska skutkového, tj. z hlediska uplatnění stejných skutečností.

[22] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že obě shora uvedené žádosti v tomto směru obsahově shodné nejsou, resp. před posouzením druhé žádosti žalovaný zjistil nebo mu byly doloženy některé další skutečnosti, které zřejmě neměl při prvním posouzení k dispozici a které jsou pro věcné hodnocení podstatné (z důvodů uvedených dále). Jedná se zejména o zjištění týkající se právního nástupce zaměstnavatele stěžovatele (prohlášení konkurzu a jeho zrušení pro splnění rozvrhového usnesení) a dále listiny doložené samotným stěžovatelem (výstupní list a čestné prohlášení). Nové skutečnosti stěžovatel nedoložil k žádosti ze dne 9. 11. 2018, ale již předtím v řízení vkladovém, případně je žalovaný zjistil vlastní úřední činností. Podstatné ovšem je, že je měl v době podání druhé žádosti k dispozici, zatímco při posuzování první žádosti patrně nikoliv.

[23] Faktický postup žalovaného spočívající v neprovedení výmazu poznámky tudíž nepředstavoval ve vztahu k druhé žádosti ze dne 9. 11. 2018 tentýž zásah jako v případě postupu ve vztahu k první žádosti ze dne 5. 1. 2017. Jednalo se proto o opakovaný zásah ve smyslu citovaného usnesení rozšířeného senátu ze dne 13. 10. 2015, č. j. 7 As 107/2014 – 53. Teprve od okamžiku opakovaného zásahu je třeba odvíjet běh subjektivní lhůty pro podání zásahové žaloby. Krajský soud tedy otázku včasnosti žaloby posoudil ve světle těchto okolností nesprávně, což je důvodem zrušení napadeného usnesení pro nezákonnost.

[24] S ohledem na to, že se krajský soud v napadeném usnesení vyjádřil nad rozsah posouzení žaloby jako opožděné i k věci samé, považuje Nejvyšší správní soud za nezbytné korigovat jeho závěry i v tomto směru.

[25] Omezení převodu nemovitosti dle § 58 a násl. starého občanského zákoníku je zajišťovacím institutem, jehož úprava byla ze zákona odstraněna s účinností od 1. 1. 1992. Omezením převodu nemovitosti na sebe bere dlužník povinnost, že pod sankcí neplatnosti nepřevede svou nemovitost bez souhlasu věřitele na jiného, dokud pohledávka nebude uspokojena. Podle § 61 starého občanského zákoníku *zánikem pohledávky nebo jejím promlčením omezení převodu nemovitosti zanikne*. Zánikem tohoto zajištění proto dochází ze zákona okamžikem zániku nebo promlčení zajištěného závazku.

[26] Podle § 27 katastrálního zákona *poznámku vymaže katastrální úřad na základě rozhodnutí nebo oznámení soudu, státního zástupce, policejního orgánu, správce daně, vyvlastňovacího úřadu, soudního exekutora, insolvenčního správce, dražebníka nebo k doloženému návrhu toho, v jehož zájmu má být poznámka vymazána, pokud důvody pro její vyznačení pomínuły*. Bližší podrobnosti o tom, jakým způsobem má být návrh na výmaz poznámky doložen, zákon nestanoví.

[27] Jelikož ani katastrální vyhláška nestanoví listinu, kterou je třeba doložit k výmazu poznámky zaniklého či promlčeného omezení převodu nemovitosti, vycházel žalovaný z toho, že dle § 26 katastrálního zákona *pro zápis a výmaz poznámky se použijí přiměřeně ustanovení o zápisu a výmazu záznamem*. Dle § 71 katastrální vyhlášky *pokud u změny zapisované záznamem jiný právní předpis nestanoví, jaká listina dokládá navrhovanou změnu, použije se přiměřeně ustanovení § 66 katastrální vyhlášky, které stanoví obecná pravidla pro dokládání listin k zápisu vkladem*. Podle § 66 odst. 1 písm. b) katastrální vyhlášky pro zápis vkladem platí, že *v případech, kdy zákon stanoví, že právo zapisované do katastru vzniká, mění se nebo zaniká na základě určité právní skutečnosti nezávisle na zápisu do katastru, anebo se promlčuje, ale nestanoví listinu, na jejímž základě se tato změna zapíše do katastru, ani listinu, která tuto změnu potvrzuje, nebo listinu, na jejímž základě k takové změně dochází, případně pro tuto listinu nestanoví náležitosti potřebné pro zápis do katastru, lze provést zápis do katastru na základě potvrzení o zániku nebo promlčení práva zapsaného dosud v katastru vydaného osobou, v jejíž prospěch je zaniklé nebo promlčené právo dosud v katastru zapsáno*. Postup žalovaného má tudíž určitou oporu v textu podzákoného právního předpisu – přiměřené použití ustanovení katastrální vyhlášky o zápisu vkladem na základě přiměřeného použití ustanovení o zápisu záznamem.

[28] Dle Nejvyššího správního soudu ovšem nelze na doložení rozhodných skutečností právě a jen prostřednictvím potvrzení oprávněné osoby trvat vždy a bezvýhradně. Pokud jsou dány výjimečné skutkové okolnosti a nebrání tomu účel právní úpravy (princip právní jistoty a ochrana osob oprávněných ze zapsaných práv), je možné doložit zánik či promlčení práva i jinak, než právní předpis (podzákonný) předpokládá, tj. jinými listinami či zjištěními, které tyto skutečnosti s dostatečnou mírou jistoty dokládají. Takový postup vyžaduje zejména zásada, aby orgány veřejné moci řešily interpretační a aplikační právní problémy s maximální mírou racionality a zohledněním ústavně zaručených práv jednotlivců (zde vlastnického práva stěžovatele). Jak již opakovaně zdůraznil Ústavní soud, mechanické použití právní normy v konkrétním případě nesmí z práva činit nástroj odcizení a absurdity (např. náleze ze dne 1. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2427/12).

[29] Výjimečnou skutkovou okolnost představuje v daném případě zejména velmi dlouhá doba, která uplynula od skutečností rozhodných pro zápis omezení vlastnického práva. Smlouva o půjčce ve výši 20.000 Kčs byla uzavřena v roce 1971 a ani žalovaný nezpochybňuje, že stěžovatel pracoval pro zaměstnavatele 10 let od jejího poskytnutí, a část půjčky ve výši

18.400 Kčs mu proto byla v souladu se smlouvou v roce 1981 prominuta. Zbývající část ve výši 1.600 Kčs (pokud nebyla splacena) se stala splatnou v roce 1974. Jelikož byla zajištěna omezením převodu nemovitosti, k promlčení by došlo po uplynutí prodloužené promlčecí lhůty 10 let v roce 1984 (za předpokladu, že nárok nebyl uplatněn u soudu).

[30] Pokud jde o ochranu právní jistoty oprávněného či třetích osob, výmazem poznámky omezení převodu nemovitosti k žádnému zásahu do práv třetích osob v posuzovaném případě dojít nemůže. Na majetek oprávněného z poznámky, resp. jeho právního nástupce byl již téměř 20 let před podáním návrhu prohlášen konkurs a v době podání návrhu již několik let právně ani fakticky neexistoval.

[31] Je třeba zároveň zdůraznit, že v nynějším případě se stěžovatel neopírá pouze o svá tvrzení. Lze pouze zopakovat, že promlčením pohledávky zajištěné omezením převodu nemovitosti ze zákona zaniká i tento zajišťovací institut. Skutečnost, že pohledávka, pokud stále existuje, je s velkou mírou jistoty promlčena, nasvědčuje jak výstupní list doložený stěžovatelem (dle něhož v roce 1989 všechny závazky vůči zaměstnavateli vyrovnal), tak zejména proběhnutí konkursu na majetek právního nástupce oprávněného. Pokud by pohledávka promlčena nebyla, k čemuž by mohlo dojít zejména jejím uplatněním u soudu před uplynutím promlčecí lhůty v roce 1984, byla by téměř jistě v průběhu insolvenčního řízení zjištěna.

[32] Nejvyšší správní soud si je vědom, že současné situaci mohl stěžovatel předejít, pokud by v minulosti lépe střežil svá práva a požádal o výmaz poznámky v době existence právních nástupců svého bývalého zaměstnavatele. V současnosti by zároveň mohl požadavkům žalovaného dostat navrhovaným vyvoláním řízení podle § 209 občanského zákoníku. To by mohlo být teoreticky na místě, pokud by návrh na výmaz poznámky nebyl doložen žádnými zjištěnými skutečnostmi a hrozil by významnější zásah do práv a zájmů oprávněného nebo třetích osob. Jednalo by se však o časově i z hlediska vynakládání zdrojů jak ze strany stěžovatele, tak ze strany státu (neboť toto řešení zřejmě předpokládá několik navazujících občanskoprávních řízení) o značně náročný proces, který se vzhledem k nynějším okolnostem jeví z hlediska ochrany práv dotčených osob zcela bezúčelný.

[33] Krajský soud proto při věcném posouzení žaloby zohlední také tyto pro věc podstatné skutečnosti, kterými se Nejvyšší správní soud nad rámec rozhodovacích důvodů nyní zabýval.

[34] Nejvyšší správní soud nemohl vyhovět požadavku stěžovatele, aby sám nařídil žalovanému provést požadovaný výmaz poznámky. Řízení před Nejvyšším správním soudem je založeno zásadně na principu kasačním, tj. na pravomoci zrušit nezákonné rozhodnutí krajského soudu (s taxativně stanovenými výjimkami, pokud jsou již před krajským soudem dány důvody pro zastavení řízení, odmítnutí návrhu nebo postoupení věci nebo důvody dle § 110 odst. 2 s. ř. s.). Ve věcech žalob na ochranu před nezákonným zásahem dle § 82 a násl. s. ř. s. kasační soud nemůže sám určit, že provedený zásah byl nezákonný, ani zakázat správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval. V případě, že je žaloba důvodná, může tak učinit toliko krajský soud.

IV. Závěr a náklady řízení

[35] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[36] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[37] Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti zástupkyní advokátku JUDr. Ivu Kuckirovou. Ustanovené zástupkyni soud přiznal odměnu za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti) ve výši 3.100 Kč [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 7 bodem 5. a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu], a dále paušální náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby ve výši celkem 600 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, dohromady tedy 6.800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu

OPRAVNÉ USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl předsedkyní senátu JUDr. Lenkou Kaniovou v právní věci žalobce: **J. J.** zastoupen JUDr. Ivou Kuckirovou, advokátkou se sídlem Bašty 413/2, Brno, proti žalovanému: **Katastrální úřad pro Pardubický kraj**, se sídlem Čechovo nábřeží 1791, Pardubice, týkající se žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 15. 8. 2019, č. j. 52 A 142/2018 – 31,

t a k t o :

První věta bodu 1 odůvodnění rozsudku ze dne 16. 7. 2020, č. j. 1 As 335/2019 - 97, správně zní: Dne 5. 1. 2017 podal žalobce u žalovaného žádost o výmaz poznámky omezení převodu nemovitosti (pozemku p. č. X a p. č. st. X v k. ú. P.), zapsané na základě § 58 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „starý občanský zákoník“), ve znění do 31. 12. 1991.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Rozsudkem ze dne 16. 7. 2020, č. j. 1 As 335/2019 - 97, rozhodl Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti žalobce. Následně soud zjistil zjevnou chybu v odůvodnění písemného vyhotovení rozsudku. V bodě 1 je uvedeno chybné označení jednoho z dotčených pozemků v k. ú. P. nesprávným parcelním číslem stavebním X, namísto správného parcelního čísla stavebního X.

[2] Podle § 54 odst. 4 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) opraví předseda senátu v rozsudku i bez návrhu chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zřejmé nesprávnosti.

[3] V souladu s citovaným ustanovením ve spojení s § 120 s. ř. s. předsedkyně senátu tímto usnesením opravila zřejmou nesprávnost v bodě 1 odůvodnění rozsudku.

P o u ě e n í : Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 17. září 2020

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu